

Cahit Zarifoğlu'nun Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Açısından İncelenmesi

Muhammed TUNAGÜR¹ , Yılmaz KOZAK²

Öz

Bu araştırmada Cahit Zarifoğlu'nun Güllük Çocuk kitapları dizisinin çocuk edebiyatının temel öğelerinde taşıması gereken iç yapı ve dış yapı unsurları yönünden incelenip tespit edilmesi amaçlanmıştır. Cahit Zarifoğlu'nun şiir, fabl, öykü, masal türlerinden oluşan Güllük Çocuk kitapları dizisi (Yürekdede ile Padişah, Güllük, Katırsan, Motorlu Kuş, Serçekuş, Kuşların Dili, Küçük Şehzade, Ağaç Okul, Ağaçkakanlar) çalışmanın inceleme nesnesini oluşturmaktadır. Araştırmanın modeli olarak durum çalışması belirlenmiş, verilerin toplanmasında doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Veriler çocuk edebiyatı eserlerinin temel öğelerinden dış yapı (kitabın ağırlığı ve boyutu, kapak ve cilt, harfler ve sayfa düzeni, yazım ve noktalama, resimler) ve iç yapı (tür, ana fikir ve tema, konu, karakterler, ileti, dil ve anlatım) unsurları açısından incelenmiştir. Elde edilen veriler ise betimsel analiz yönteminden yararlanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre Cahit Zarifoğlu'nun Güllük Çocuk Kitapları dizisinde yer alan eserlerin genel olarak iç yapı ve dış yapı unsurları açısından uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuçlar doğrultusunda birtakım öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Cahit Zarifoğlu, çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatında iç ve dış unsurlar.

Geliş: 17 Mart 2025, **Kabul:** 14 Mayıs 2025, **Yayın:** 25 Haziran 2025

An Analysis of Cahit Zarifoğlu's Children's Books in Terms of the Fundamental Elements of Children's Literature

Abstract

This research aims to analyze and determine Cahit Zarifoğlu's Güllük Children's Books series in terms of the internal and external structural elements that should be included in the fundamental elements of children's literature. Cahit Zarifoğlu's Güllük Children's Books series consisting of poems, fables, stories and fairy tales (Yürekdede and Padişah, Güllük, Katırsan, Motorized Bird, Serçekuş, Language of Birds, Little Prince, Tree School, Woodpeckers) constitute the object of study. A case study was used as the research model, and a document analysis technique was used to collect the data. The data were analyzed in terms of external structure (weight and dimensions of the book, cover and binding, letters and page layout, spelling and punctuation, and illustrations) and internal structure (genre, main idea and theme, subject, characters, message, language, and expression). Data were analyzed using a descriptive analysis method. Based on these findings, it was concluded that the works in Cahit Zarifoğlu's Güllük Children's Books series are appropriate in terms of internal and external structural elements. Some suggestions were presented in line with these results.

Keywords: Cahit Zarifoğlu, children's literature, internal and external elements in children's literature.

Received: 17 March 2025, **Accepted:** 14 May 2025, **Published:** 25 June 2025

¹ Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Muş, Sorumlu Yazar, m.tunagur@alparslan.edu.tr

² Milli Eğitim Bakanlığı, Muş, ylmzkozak96@gmail.com

Atf: Tunagür, M., & Kozak, Y. (2025). Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelenmesi. *İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi* 10(1), 80-100. <https://doi.org/10.47479/ihead.1659340>

© İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi. This is an open-access article under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

Giriş

Çocuğun hayal dünyasına hitap eden, niteliği olan, çocuğun kelime hazinesine uygun, dil becerilerini geliştirecek düzeyde, gelişimine pozitif katkı sağlayan, estetik unsurları ve değerleri içinde barındıran yazılı ve sözlü edebî eserler çocuk edebiyatını oluşturur (Temizyürek, 2003). Çocuk edebiyatı, çocukların yaşama ilişkin bilgi düzeylerinin ve deneyimlerinin az olduğu alanlara ilişkin farklı zeminler sunan bir edebiyattır. Çocukların öğrenim süreçlerinin bütününde, öğrenecekleri değer, erdem, duyarlık gibi becerilerde, yaşam deneyimi kazanacak günlük hayata ilişkin bilgi düzeylerinde ve birçok bilişsel ve duyuşsal becerinin işe koşulmasında etkili olan çocuk edebiyatı doğasında bir zorluk barındırmaktadır. Bu zorluğun nedenlerinden biri nitelikli-niteliksiz çocuklar için yazılan eserlerin çocuk edebiyatı bağlamında değerlendirilmeye çalışılmasıdır (Evsen, 2019).

Çocuk edebiyatında öğreticiliğin ve eğiticiliğin yanında estetik ve bilginin kesiştiği bir alan yer almaktadır. Sanat estetiği olarak ifade edilen bu alan çocuk edebiyatının amaçlarından birini oluşturmakta ve eserin estetik değerinin eğitmeye ve öğretmeye olanak sunmasıyla işlevsellik kazanmaktadır (Ulu ve Baş, 2021). Bu nedenle sanatçı estetiğiyle meydana getirilen, çocukların gereksinimlerine ve ilgilerine uygun nitelikli ve ilkeli çocuk edebiyatı eserlerinin seçimi oldukça önem taşımaktadır (Sever, 2019). Çocuk kitapları aracılığıyla sezdirilmek istenen nitelikli kurgular ve kahramanların serüvenlerinde neden-sonuç ilişkisi çocukların eleştirel düşünce becerisini geliştirmektedir. Bu sebeple çocuk edebiyatı eserlerinde hayatın birer gerçeği niteliğinde olan hastalık, ölüm, doğal afetler, boşanma, şiddet, savaş, göç etme, mülteci olma gibi küresel dünyada çokça yer alan kavramlar bilişsel ve duyuşsal gelişim ile edebiyatın çocuğa görelilik ilkesi dikkate alınarak belli ölçülerle çocuğa verilebilir ve farkındalık oluşturulabilir (Melanlıoğlu, 2020). Bu anlamda yaşamda yer alan pozitif ve negatif tüm kavramların öğretiminde çocukla bir bağ oluşmasını sağlayacak en önemli alanlardan biri çocuk edebiyatıdır.

Çocuk edebiyatı eserleri çocukların sosyal, bilişsel, eleştirel, dilsel ve kişilik gelişimlerini etkileyen ve aynı zamanda okuma alışkanlık ve sevgilerinde belirleyici bir işleve sahiptir (Kaya, 2021). Bu sebeple çocuklar için yazılan metinlerin birtakım ölçütler taşıması ve algılama biçimleri, alımlama düzeyleri, dil anlatım seviyeleri ile gereksinimleri dikkate alınarak yapıtlar oluşturulması önem taşımaktadır (Dilidüzgün, 2007). Çocuklar kendilerini, ailelerini, çevrelerini ve dünyayı kendi öznel biçimiyle algılayan, yorumlayan ve değerlendiren bir bakışa sahiptirler. Kendisi dışında var olan nesneleri ve özneleri tanıyarak ve anlamlandırmaya çalışan çocuklar, bu varlıkların içselleştirilmesi sürecinde bir ilişki örüntüsü kurmaya ihtiyaç duyar. Yetişkin olmaya doğru bu ilişki formunu öğrenir ve yetişkinler gibi dünyayı, düşünceleri ve nesnel yapıları kavrar (Dilidüzgün, 2003). Çünkü edebiyat insanı bir başkasının deneyim dünyası ile tanıştırmak ona başka pencerelerden bakma olanağı sağlar. Çocukların düşün dünyasında iyiye ve güzele ilişkin kodlar oluşturur (Ateş ve Kaya, 2023).

“Çocuk kitapları (öykü, roman, şiir vb.) okul öncesi dönemden başlayarak çocukları renk ve çizginin estetik diliyle tanıştıran, onlara ana dilinin güzelliğini duyumsatan ilk araçlardır.” (Sever, 2019, s. 32). Bu etkili araçların dil ve anlatımlarının devingen ve ritmik bir özellikte olması önem taşımaktadır. Çocukların metne odaklanma süreçlerini uzatacak şekilde oluşturulması, dikkat çekici ve heyecan yaratıcı olması çocukların kitapla olan ilişki bağını güçlendirebilir (Kökçü, 2021). Bu nedenle çocuk edebiyatı eserleri yazılırken birtakım ilkeler doğrultusunda ele alınmaları gerekmektedir. Eserlerin çocukların ruhsal, zihinsel ve haz dünyalarına yanıt olacak nitelikte olması ve ilgi alanlarına hitap edecek işlevi taşıması aranan ölçütlerden sadece birkaçıdır. Çocukların yaş, gelişimsel özellikleri, bilişsel ve duyuşsal durumları dikkate alınarak eserlerin yazılması çocuk edebiyatının temelini oluşturan değişmez ilkelerindendir (Şirin, 2000). Ayrıca nitelikli eserleri oluşturabilmek için çocuğun içinde yer aldığı dünyanın ve bu dünyanın unsurlarının iyi çözümlenmiş olması gerekmektedir (Temizyürek, 2003).

Çocuk edebiyatının eserlerinde olması gereken temel öğeler iç ve dış yapı olarak sınıflandırılmaktadır. İç yapı özellikleri konu, karakter, tema, ileti, dil ve anlatım başlıkları altında; dış yapı özellikleri ise boyut, kâğıt, kapak-cilt, sayfa düzeni, resim olarak ele alınmaktadır. İç yapı özelliklerinin çocukların yaş ve seviyelerine uygun olarak düzenlenmesi, bu yapıyı oluşturan bileşenlerin birbirini tamamlayıcı ve destekleyici nitelikte olması gerekmektedir (Sever, 2019). Dış yapı özellikleri ise çocuk kitaplarının tasarımı dayalı özelliklerini karşılamaktadır. Çocukların eserlerdeki ilk izlenimlerinin ve bağ kurmada oluşan ilişki örüntülerinin tasarımısal içerikle ilgili olması dış yapı özelliklerini daha önemli hâle getirmektedir. Çocuklar dış yapı aracılığı ile kitaplara ilişkin pozitif ve negatif bir duygu durumu ya da tutum geliştirebilir. Bu nedenle ön kapak ve arka kapak tasarımı, görseller, kitabın biçimi vs. diğer özelliklerin birtakım ilkeler esas alınarak oluşturulması oldukça önemlidir (Kıbrıs, 2016). Nitekim çocukların kitap okumayla ilgili tutum, ilgi, alışkanlık ve kültürlerinin gelişmesinde iç ve dış yapı özelliklerinin etkili olduğu bilinmektedir. Her eserin kendine has özgünlüğe sahip olması konunun, karakterlerin, dil anlatımın, üslubun, görsellerin birbiri ile uyumlu ve tutarlı olması ile ilgilidir. Bu sebeple çocuk edebiyatı eserlerinin hem iç yapı unsurları ile hem de dış yapı unsurları ile birbirini bütünleştiren, tamamlayan ve destekleyen bir işlevde olması gerekmektedir. Çünkü çocuklar ancak bu eserler aracılığıyla eğitsel ve kişisel gelişimlerini sürdürebilirler (Oğuzkan, 2013).

Literatürde çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelemeye konu olan birçok yazar ve şaire ait yapıtlar araştırmacılar tarafından detaylı olarak incelenmiştir (Akyüz, 2014; Avcı, 2022; Başeğmez Tıgılı, 2014; Ceyhan, 2021; Doğan, 2015; Erdoğan, 2021; Karakurt İpek, 2019a; Kirazlı, 2018; Meral, 2016; Tekin, 2017; Tunagür, 2021). Ayrıca çocuk edebiyatı alanında yapılan deneysel araştırmalar da bulunmaktadır. Ateş ve Kaya (2023) çocuk edebiyatı yapıtlarının ortaokul öğrencilerinde okumaya adanmışlık, okuma motivasyonu ve okuma tutumu üzerindeki etkisini Ünsal

Batum (2015) ortaokul öğrencilerinin okumaya güdülenme durumlarını incelemişlerdir. Bu araştırmada da daha önce araştırmalara çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından konu olmamış Cahit Zarifoğlu'nun Gülcük Çocuk Kitapları dizisinin çocuk edebiyatının temel öğelerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki problem sorularına yanıt aranmıştır:

1. Cahit Zarifoğlu'nun Gülcük Çocuk Kitapları serisi dış yapı unsurları (kitabın ağırlığı ve boyutu, kapak ve cilt, harfler ve sayfa düzeni, yazım ve noktalama ve resimler) açısından hangi özellikleri taşımaktadır?
2. Cahit Zarifoğlu'nun Gülcük Çocuk Kitapları serisi iç Yapı Unsurları (tür, ana fikir ve tema, konu, karakterler, ileti ve dil ve anlatım) açısından hangi özellikleri taşımaktadır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Cahit Zarifoğlu'nun "Gülcük Çocuk kitapları" serisi eserlerinin çocuk edebiyatının temel öğelerine göre incelendiği bu araştırmada durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, daha önce araştırma süreçlerine müdahil edilmeyen durumların incelenmesini işe koşarak dokümanlardan ayrıntılı bilgi edinme ve bu bilgilerden bir sentez oluşturma sürecidir (Creswell, 2016).

Araştırmanın Materyali

Araştırmanın materyalini Beyan yayınları tarafından çıkarılan "Gülcük Çocuk Kitapları" serisi oluşturmaktadır. Kitapların seçiminde yazarın çocuklara hitap eden eserleri ile bu eserlerin seriden oluşan yapıya sahip olması etkili olmuştur. Bu kitap dizisiyle ilgili künye aşağıda tablo hâlinde gösterilmiştir.

Tablo 1. *Cahit Zarifoğlu'nun araştırmada incelenen eserlerin künyesi.*

Sıra	Kitap	Yazar	Yıl	Sayfa	Tür
1.	Yürekdede ile Padişah	Cahit Zarifoğlu	2014	72	Öykü
2.	Gülcük	Cahit Zarifoğlu	2014	62	Şiir
3.	Katıraslan	Cahit Zarifoğlu	2014	96	Fabl
4.	Motorlu Kuş	Cahit Zarifoğlu	2014	96	Öykü ve Fabl
5.	Serçekuş	Cahit Zarifoğlu	2014	96	Masal
6.	Kuşların Dili	Cahit Zarifoğlu	2014	96	Fabl
7.	Küçük Şehzade	Cahit Zarifoğlu	2014	96	Masal
8.	Ağaç Okul	Cahit Zarifoğlu	2014	94	Şiir
9.	Ağaçkakanlar	Cahit Zarifoğlu	2014	111	Masal

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veriler doküman inceleme tekniği ile toplanmıştır. Bu yöntem ile elde edilen bulgular, ölçütleri önceden belirlenen şartlar tarafından yorumlanıp düzenlenir. Bunlarla beraber belgesel tarama yani doküman inceleme, olaylar ve olguların araştırılması ve hedeflenen bilgileri yazılı materyaller elde ederek yorumlanması sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırmada Beyan yayınevinden çıkan yazarın Gülcük serisi temin edilerek, incelenmeye başlanmıştır. İncelenme süreci çocuk edebiyatı ilkelerinin alt başlıkları doğrultusunda ele alınmıştır. Bu başlıklar oluşturulurken ve araştırmanın verileri toplanırken çocuk edebiyatının temel öğelerine ilişkin alan yazındaki çalışmalardan (Çer, 2016; Güteryüz, 2013; Oğuzkan, 2013; Sever, 2019; Sever, 2021; Şimşek, 2014; Temizyürek vd., 2021; Yalçın ve Aytaş, 2017) yararlanılarak bir çerçeve oluşturulmuş ve eserler bu kriterler doğrultusunda incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen veriler "betimsel analiz" tekniğinden yararlanılarak değerlendirilmiştir. Betimsel analiz tekniği, araştırmada elde edilen verilerin araştırma öncesinden belirlenen temalara göre incelenip yorumlanmasını işe koşturur. Veriler araştırma soruları doğrultusunda temalara göre tasnif edilir ve sistematik bir şekilde verilerin yorumlanmasına olanak sağlar (Büyüköztürk vd., 2019). Bu teknikte içerikler iç yapı ve dış yapı unsurları bakımından değerlendirilerek yorumlanmıştır.

Güvenirlilik ve Geçerlilik

Nitel araştırmaların doğasında inandırıcılığın sağlanması için uzman değerlendirilmesi işe koşulur (Meriam, 2009). Bu araştırmada da araştırma sürecinin tüm aşamaları bir uzman kişinin sürece müdahil edilmesi ile başlamıştır. Uzmanından alınan görüşler doğrultusunda bulguların son hâli verilmiştir. Ayrıca teyit edilebilirliğin sağlanması için veri toplama ve verilerin analizi sürecinin ayrıntılı bir biçimde açıklanmasına dikkat edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Daha sonra nitel çalışmalarda çalışmanın güvenirliği açısından gerçekleştirilen kodlamaların benzerlik hesaplanması ile ortaya çıkan kodlayıcılar arası güvenirlik (inter – rater reliability) katsayısı önemlidir (Miles ve Huberman, 2016). Bu nedenle incelenen çalışmaların sınıflandırılmasında güvenirliği sağlamak amacıyla veriler, iki araştırmacı tarafından

incelenmiş ve kodlamalar üzerinde uzlaşma sağlanmıştır. Bu uzlaşma sonucunda kodlayıcılar arası uyum %90 olarak hesaplanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın problem sorularına ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

Yürek Dede ile Padişah Kitabının Dış Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Kitabın ağırlığı ve boyutu

Kitabın boyutu 13,5x21 cm'dir. Yapıt çocukların taşıyabileceği ağırlık ve ebattadır.

Kapak ve cilt

Kapak resmi ile içeriğin uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Kapak resmi canlı ve dikkat çekici ve yapıtın içeriği hakkında ipuçları verir niteliktedir. Kitaba ismini veren kahramanlar kapak resminde yer almış ve kitabın ismi kapak resminin üst bölümüne beyaz zemine koyu yeşil tonda sadece baş harfleri büyük olacak şekilde yerleştirilmiştir. Yazarın adı kitabın isminin hemen üstüne kırmızı tonda aynı yazı stiliyle ama daha küçük puntoyla yerleştirilmiştir. Kapak kısmında Yürekdede'nin en önemli kişilik özelliği olan inançlılığı ön plana çıkarılarak Allah'a dua ederek resmedilmiş hemen altında da yapıtın olay örgüsünü çağrıştıran padişah, şehir ve altın dolu kazan resmedilmiştir. Yayınevine ait logo kitabın alt kısmında ortaya yerleştirilmiştir. Kitap tasarımı genel olarak Yürekdede'nin dua ederek Allah'a yakarışının ön plana çıkarılması ile dikkat çekmiştir. Kitabın arka kapağında da yapıttan kısa bir bölüm verilerek aynı resim kullanılmıştır. Kitap kapağı kalın karton kapaktan oluşmuş, sayfalar da tutkalla birleştirilip ciltlenmiştir. Kalın karton kullanımı kitabın dayanıklılığını artırmıştır.

Harfler ve sayfa düzeni

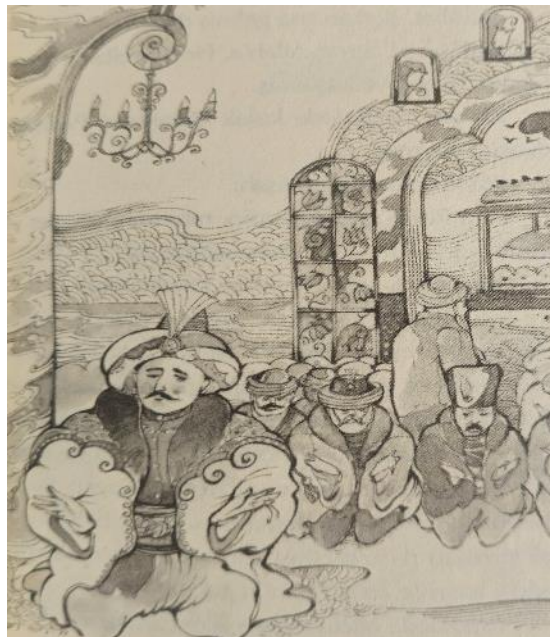
Kitapta sadece başlık italik diğer diyaloglar, anlatımlar aynı yazı stili ile yazılmıştır. 72 sayfadan oluşan öyküde 6 resim kullanılmıştır. Resimler tam sayfa ve kara kalem çalışması olarak hazırlanmıştır. Resimler uyumlu, olay akışını betimleyen, ilgi çekici bir şekilde yerleştirilmiştir. Eserde mat kâğıt kullanılmıştır. Sayfalar okuyucuyu yormayacak ilgisini artıracak şekilde düzenlenmiş yazılar bu doğrultuda yerleştirilmiştir. Sayfalarda yeterli düzeyde kenar boşlukları bırakılmıştır.

Yazım ve noktalama

Kitapta yazım ve noktalama hatası olmadığı tespit edilmiştir.

Resimler

Eserde dikkat çeken ilk unsurların başında resimler gelmektedir. Çocuklara okuma sevgisi aşılayabilmek, kitaplarla geçirdikleri süreyi uzatarak okuma alışkanlığına dönüştürmede kitaba yerleştirilen görseller önem arz etmektedir. Kitaplarda kullanılan resim sayısının, yaşa uygun ve konuyla ilgili olarak verilmesi gerekmektedir. Kitapta 6 resim bulunmaktadır. Kitaptaki resimler ile resimlerin bulunduğu sayfada anlatılanların örtüşmesi de çocuğun zihninde içeriği betimlemesi ve somutlama becerisinin gelişimi açısından önemlidir. Böylece kitabı okuyan çocukların zihinlerinde anlatılanların somut şekilde canlanabileceği ve kitabın mesajının hedef kitleye kolayca ulaşabileceği düşünülmektedir. Kitaptaki resimler kara kalem çalışmasıyla tam sayfa olarak kitaba konulmuştur.

Şekil 1. Kara kalem olarak çalışılmış görsel örneği (Yürekdede ile Padişah, 2014).

Yürekdede ile Padişahın Kitabının İç Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Tür

Kitap masal türünde yazılmıştır. Kitapta olay, yer, zaman ve kişiler kurgusal olarak yer almaktadır.

Ana fikir ve tema

Masal ana kahramanların davranış özellikleri ve hayata bakış açıları ile okuyucuya misafirperverliğin ve yardımseverliğin mesajını vermektedir. Güzel ahlakın ve güzel muhabbetin daima bir ödülü olacağı da vurgulanmıştır. Tema eserde iyilikseverliktir. Bireyin güzel ahlaklı ve iyiliksever olmasıyla hayatta iyi insanlar ve hayırlı olaylarla karşılaşacağı düşüncesi ise eserin ana fikri olarak ifade edilebilir.

Konu

Yürekdede ve eşi Ayşe ninenin yazın yaylaya yaptıkları yolculuk sırasında başına gelen olaylar dizisi anlatılmaktadır. Masalın girişinde küçük olaylar içerisinde kahramanlar betimlenmiş ve metnin temasını oluşturan ‘iyilik’ kavramının ilk yansımaları verilmiştir. Devamında gerçekleşen olaylar zinciri de belli bir sıralamayla ilerlemiştir.

Karakterler

Kitabın karakter kadrosuna bakıldığında kişilerin yanında bir de küçük deve figürü vardır. Karakter kadrosu hedef kitleyi yormayacak sayıdadır. Kahramanlar, okuyucuya rol model olup özdeşim kurabileceği biçimde oluşturulmuştur. Karakterler sosyal rolleri de yansıtan, görev bilinci olan, hedef kitleye gelenek ve görenekleri yaşam biçimleriyle yansıtabilecek şekilde kurgulanmıştır.

Yürek Hasan: Seksenli yaşlarda iyiliksever, merhametli, Allah’a inanan ve misafirperver bir dededir. Ayşe Nine’nin atmış yıllık eşidir. Ağzı dualı, gönlü güzel olanla yetinen tokgözlü biridir.

Ayşe Nine: Eşi Yürekdede gibi oda seksenli yaşlarda, merhametli bir kadındır. Kocasıyla iletişimi çok güçlüdür. Yürekdede gibi hep iyiyi dileyen güzeli çağırın, kanaat etmeyi bilen biridir.

Padişah: Ahalisi için çalışan, adaletten şaşmayan adil biridir. Haksızlık etmekten ve halkından birini bile mağdur etmekten çekinir. Dini değerlere sahip halkıyla sürekli bir araya gelen kişidir.

İleti

Masalda iletiler, çocuk duyarlılığına özen gösterilerek ve çocuğa görelilik ilkesi dikkate alınarak evrensel, dini, sosyal değerler içinde somutlaştırılarak öğüt verilmeden sezdirilmeye çalışılmıştır.

Dil ve anlatım

“İşte ne zaman birlikte bir iş tutacak olsalar, tam evli oldukları şu altmış beş yıldır hep öyle konuşur, çoğu zaman da böyle birbirlerinin gönüllerini hoş tutmak için gayret etmekten, yapacakları işi unuturlarmış.” (s.10)

Masalın anlatımında sade ve duru bir dil kullanılmıştır. Gereksiz sözcük veya yabancı dillerden oluşan anlamı bilinmeyen kelimelere rastlanmamıştır. İlgi ve merak uyandırıcı bir üslupla okuyucunun dikkati son sayfaya kadar canlı tutulmuştur. Kurgu masala uygun ve hedef kitlenin hayal gücünü geliştirebilecek seviyededir. Akıcılığın sağlanması da mesajı daha iyi vermeye katkı sağlamıştır.

Gülücük Kitabının Dış Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Kitabın ağırlığı ve boyutu

Kitabın boyutu 19x13 cm’dir. Yapıt çocukların taşıyabileceği ağırlıkta ve boyutlardadır.

Kapak ve cilt

Yapıt şiir türünde kaleme alınmıştır. Kapak resmi ile içerik uyumludur. Kapak resmi canlı ve dikkat çekici ve yapıtın içeriği hakkında ipuçları verir niteliktedir. Kitabın kapağında sevimli bir çocuk resmedilmiş ve üstünde güvercinler uçan yerde bir tavşan resmiyle çevrede yeşilin tonlarıyla bir bahar havası tasviri vardır. Kitabın ismi kapak resminin üst bölümüne beyaz zemine koyu yeşil tonda sadece baş harfi büyük olacak şekilde yerleştirilmiştir. Yazarın adı kitabın isminin hemen üstüne kırmızı tonda aynı yazı stiliyle ama daha küçük puntuyla yerleştirilmiştir. Kitap üzerindeki yazılar baskı olarak kabartma yöntemi ile yazılmıştır. Kapak kısmındaki resim doğrudan kitabın içeriğini, çocuk şiirlerini ve çocukluk özelliklerini yansıtmıştır. Yayınevine ait logo kitabın alt kısmında ortaya yerleştirilmiştir. Kitap tasarımı genel olarak gülümseyen bir çocuğun ön plana çıkarılması ile dikkat çekmiştir. Kitabın arka kapağında yapıt hakkında kısa bir yorum verilerek aynı resim kullanılmıştır. Kitap kapağı kalın karton kapaktan oluşmuş, sayfalar da tutkalla birleştirilip ciltlenmiştir. Kalın karton kullanımı kitabın dayanıklılığını artırmıştır.

Harfler ve sayfa düzeni

Kitapta iki farklı yazı stili kullanılmıştır. Kitapta başlıklar italik, şiirler ise düz bir stille yazılmıştır. 62 sayfadan oluşan şiirde 8 adet resim kullanılmıştır. Resimler tam sayfa ve kara kalem çalışması olarak hazırlanmıştır. Resimler uyumlu, şiirin dizelerini betimleyen, ilgi çekici bir şekilde yerleştirilmiştir. Eserde mat kâğıt kullanılmıştır. Yazılar

sayfaya okuyucuyu yormayacak ilgisini artıracak şekilde yerleştirilmiştir. Sayfalarda yeterli düzeyde kenar boşlukları bırakılmıştır.

Yazım ve noktalama

Kitapta yazım ve noktalama hatası olmadığı tespit edilmiştir.

Resimler

Şiir kitabının içeriğinde 8 adet resim bulunmaktadır. Bu resimler bulunduğu sayfadaki şiire aittir yani sekiz şiirin içeriğine uygun resimleme çalışması yapılmıştır. Kalan 24 şiir resimsiz olarak kitapta yer almıştır. Çocuk edebiyatının en temel unsuru olan resimlerin çocuğa görelilik ilkesine uygun olarak yapıta yerleştirilmesi gerekmektedir. Kitapta “Büyümek” şiirine ait resimde bir bebek hayal dünyasıyla beraber betimlenmiştir. “O Nineyi İstiyorum” şiirinde ise bir torun ile bir nine müzik notaları ve çeşitli hayvan figürleri arasında resmedilerek ninelerimizin masal anlatıcılığına vurgu yapılmıştır. Kitaptaki resimler ile resimlerin bulunduğu sayfada anlatılanların örtüşmesi de çocuğun zihninde betimlemesi ve somutlama becerisinin gelişimi açısından önem arz etmektedir. Kitaptaki resimler kara kalem çalışmasıyla tam sayfa olarak kitaba konulmuştur.

Şekil 2. Kara kalem olarak çalışılmış görsel örneği (Gülücük, 2014).

Gülücük Kitabın İç Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Tür

Kitap şiir türünde yazılmıştır. Kitapta bulunan şiirler serbest ölçüyle yazılmıştır. Şiirlerde dize sayıları farklılık göstermektedir.

Ana fikir ve tema

Şiirlerinde tema daha çok “aile, sevgi ve çocukluk” şeklinde sıralanabilir. Ana fikir ise “Çocuk yetiştirirken hayatı onun gözünden görebilmeliyiz, çocukların bireysel farklılıklarına saygı ve sevgiyle yaklaşabilmeliyiz.” şeklinde ifade edilebilir.

Konu

Şiir kitabında şair; anne baba sevgisi, hayvan sevgisi, memleket sevgisi, çocukluk özellikleri, barış, adalet, dünya tarihi gibi çeşitli ve birbirinden farklı içeriklere değinmiştir. Şiir kitabında yer alan otuz iki şiirin herhangi bir konuya göre sıralanmadığı tespit edilmiştir.

Karakterler

Şiir kitabında bir karakter yoktur ancak şiirlerin içinde özellikle aile bireylerine yönelik (anne, baba, nine, çocuk) şiirler mevcuttur. Bunun dışında kitabın son şiirinde İbrahim Ethem Hazretlerine yönelik bir şiire yer verilmiştir.

Dil ve anlatım

“Bir gün kapıyı çalacak komşu çocuklar
Ben yürüyünce
İşte böyle böyle büyüyorum

Bir gündüz geliyor bir gece” (s.8)

Şiir dizelerinde sade ve duru bir dil kullanılmıştır. Gereksiz sözcük veya yabancı dillerden dilimize geçen anlamı bilinmeyen kelimelere rastlanmamıştır. Şiirler serbest şiir biçiminde yazılmış, bir çocuğun ağzından söylenmiş izlenimi vermektedir.

Katıraslan Kitabının Dış Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Kitabın ağırlığı ve boyutu

Kitabın boyutu 19x13 cm’dir. Yapıt çocukların taşıyabileceği ağırlık ve boyuttur.

Kapak ve cilt

Yapıt fabl türünde kaleme alınmıştır. Kapak resmi ile içerik uyumludur. Kapak resmi canlı ve dikkat çekici ve yapıtın içeriği hakkında ipuçları verir niteliktedir. Kitaba ismini veren kahramanlar kapak resminde yer almış ve kitabın ismi kapak resminin üst bölümüne beyaz zemine koyu mavi tonda sadece baş harfi büyük olacak şekilde yerleştirilmiştir. Yazarın adı kitabın isminin hemen üstüne kırmızı tonda aynı yazı stiliyle ama daha küçük puntoyla yerleştirilmiştir. Kapak kısmında fablın ana kahramanı olan aslan bir katırın üstünde diğer figürlere göre ön plana çıkarılarak resmedilmiştir. Aslanın hemen üzerinde de yol arkadaşı tilkiye yer verilmiştir ve çevresinin orman olduğu izlenimi tasvir edilmiştir. Yayınevine ait logo kitabın alt kısmında ortaya yerleştirilmiştir. Kitabın arka kapağında da yapıt hakkında kısa bir yorum verilerek aynı resim kullanılmıştır. Kitap kapağı kalın karton kapaktan oluşmuş sayfalar da tutkalla birleştirilip ciltlenmiştir.

Harfler ve sayfa düzeni

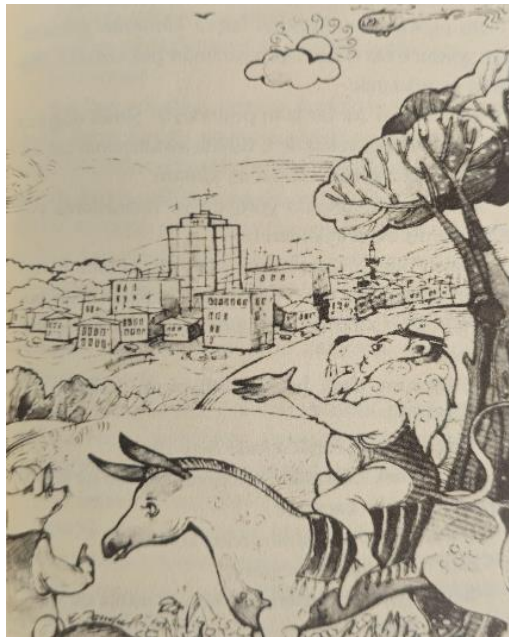
Kitapta kullanılan yazı stili tüm metin boyunca aynıdır. Kitapta sadece başlık italiktir. Diğer diyaloglar, anlatımlar aynı yazı stili ile yazılmıştır. 96 sayfadan oluşan fablda 6 resim kullanılmıştır. Resimler tam sayfa ve kara kalem çalışması olarak hazırlanmıştır. Resimler uyumlu, olay akışını betimleyen, ilgi çekici bir şekilde yerleştirilmiştir. Mat kâğıt kullanılmıştır. Sayfalarda yeterli düzeyde kenar boşlukları bırakılmıştır.

Yazım ve noktalama

Kitapta yazım ve noktalama hatası olmadığı tespit edilmiştir.

Resimler

Eserdeki olay örgüsü resimlerle zenginleştirilmiştir. Fablın ilk resmi ana kahramanlardan oluşmaktadır. Yolculukları esnasında dinlenen aslan, tilki bir ağacın gölgesindedir ve binek hayvanları da uzaktan görmektedir. Resim 2’de ise tilkinin bir çiftlikten süt çalma sahnesi tasvir edilmektedir. Resim 3’te yaralı bir avcı yatağında diğer avcılarla görülmektedir ve bu sahneden itibaren “katıraslan” efsanesi doğmuştur. Resim 4’te ise katıraslan resmi ve uzakta yükselen bir şehir görünmektedir. Resim 5’te katıraslan için iz süren insanlar gösterilmiştir. Son olarak Resim 6’da ise çöl yolculuğunda aslanın açlıktan eşiği kovaladığı ve tilkinin endişeyle takip ettiği görsel yer almıştır. Eserde kullanılan görseller konuyu ve çocuklara verilmek istenen çıkarımları sezdirecek düzeydedir. Kitapta 6 adet resim bulunmaktadır. Kitaptaki resimler ile resimlerin bulunduğu sayfada anlatılanların örtüşmesi de çocuğun zihninde canlandırmasına katkı sağlayabilir ve hayal dünyasını geliştirebilir. Kitaptaki resimler kara kalem çalışmasıyla tam sayfa olarak kitaba konulmuştur.

Şekil 3. Kara kalem olarak çalışılmış görsel örneği (Katıraslan, 2014).

Katıraslan Kitabının İç Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Tür

Kitap fabl türünde yazılmıştır. Klasik fabldan farklı olarak olaylar bölümlere ayrılmıştır. Bazı sahnelerde insan figürü de kendini göstermiştir.

Ana fikir ve tema

Cahit Zarifoğlu'nun bu uzun fabl türündeki eserinde birden fazla çıkarım söz konusudur: “Canlıların huy özellikleri kolay kolay değişmez.” “Yanlış arkadaş seçimimizin sonuçları ağır olabilir.” “İnsanın mantık dışı da olsa hayali varlıkların ticari amaçla gerçekliğine inanması mümkündür.” Kitapta arkadaş seçimi ve insanın açgözlü olma durumu, kullanılan temalar olabilir.

Konu

Tilki ile aslanın seyahate çıkma kararının ardından yolculukları sırasında köylüler ve avcılarla yaşadıkları serüven anlatılır. Fabl içerik bölümü de oluşturularak üç bölüm başlığıyla ayrılmış, ilk iki başlık kendi içinde de küçük başlıklara ayrılmıştır. Fabl boyunca insanın da mantık sınırlarını aşarak gitgide daha büyük bir toplulukla ana kahraman Katıraslan'ın gerçekliğine inanması ve bu doğrultuda ticari faaliyetler göstermesi ekonomik çıkarların nasıl önemli olduğunu göstermektedir.

Karakterler

Kitabın karakter kadrosu hayvanlardan ve insanlardan oluşmaktadır. Ana kahramanlar aslan ve tilkidir. Karakteri insan olan kısımlar kitabın bazı bölümlerinde varken kitabın tamamında ağırlık aslan ve tilki üzerine inşa edilmiştir.

Katıraslan: Güçlü, heybetli, zevkine ve keyfine düşkün bir kahramandır.

Tilki: Dostunu önemseyen, saygılı, akıllı ve kurnaz bir kahramandır.

Avcılar ve İzçiler: Katıraslanı bulup yakalamaya çalışan gruptur. En bilginleri Kristof Molompi'dir.

İleti

Fablda arkadaşlığa ve dostluğa dair içerikler verilmekle beraber arkadaş seçimi de fablın sonunda okuyucuya sorgulatılmaktadır. Ayrıca fabl içinde toplumsal normlardan bazıları da çocuk duyarlılığına özen gösterilerek ve çocuğa görelilik ilkesi dikkate alınarak çocuğa doğrudan öğüt verilmeden sezdirilmeye çalışılmıştır. Kitabın sonu arkadaş seçimlerinin sonuçlarını gösterir nitelikte tamamlanmıştır.

Dil ve anlatım

“Yıldızlar o kadar yakın ki, yüzünde sıcaklıklarını hisseder gibi oluyorsun kendini verince. Elini uzatsan değebilirsin. Öylesine yakın ve pırıl pırıl.” (s. 88)

Masalın anlatımında sade ve duru bir dil kullanılmıştır. Gereksiz sözcük veya yabancı dil ağırlıklı kelimelere rastlanmamıştır. Kurgu fabla uygun ve hedef kitlenin hayal gücünü geliştirebilecek seviyededir.

Motorlu Kuş Kitabının Dış Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Kitabın ağırlığı ve boyutu

Kitabın boyutu 19x13 cm'dir. Yapıt çocukların taşıyabileceği ağırlık ve ebattadır.

Kapak ve cilt

Kapak resmi ile içeriğin tutarlı olduğu görülmektedir. Kapak resmi canlı ve dikkat çekici ve yapıtın içeriği hakkında ipuçları verir niteliktedir. Kitabın kapağında esere de ismini veren bir kırlangıç ve üzerine yerleştirilen motorla beraber görülmektedir. Ayrıca kırlangıç tedirgin olarak resmedilmiştir. Ağaçta görülen motorlu kuşun hemen üstünden ise ona gülümseyerek geçmekte olan bir uçak resmedilmiştir. Kitabın ismi kapak resminin üst bölümüne beyaz zemine koyu mavi tonda sadece baş harfi büyük olacak şekilde yerleştirilmiştir. Yazarın adı kitabın isminin hemen üstüne kırmızı tonda aynı yazı stiliyle ama daha küçük puntoyla yerleştirilmiştir. Kapak kısmındaki resim doğrudan kitabın içeriğini yansıtmakta ve merak uyandırmaktadır. Yayınevine ait logo kitabın alt kısmında ortaya yerleştirilmiştir. Kitap tasarımı genel olarak Motorlu Kuş'un ön plana çıkarılması ile dikkat çekmiştir. Kitabın arka kapağında yapıt hakkında kısa bir yorum verilerek aynı resim kullanılmıştır. Kitap kapağı kalın karton kapaktan oluşmuş sayfalar da tutkalla birleştirilip ciltlenmiştir. Kalın karton kullanımı kitabın dayanıklılığını artırmıştır.

Harfler ve sayfa düzeni

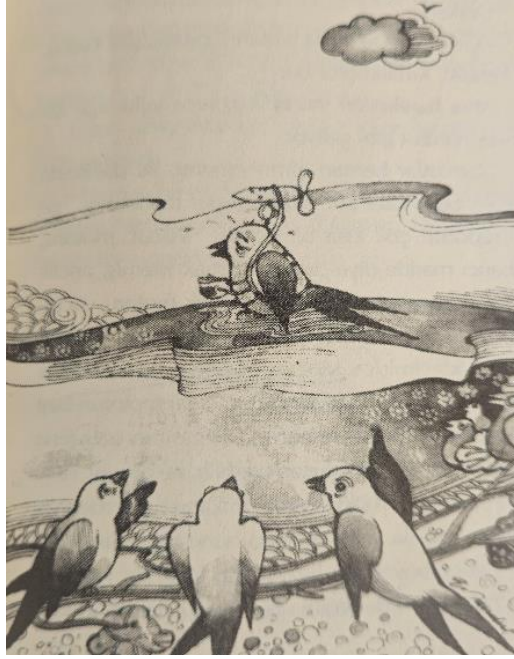
Kitapta iki farklı yazı stili kullanılmıştır. Kitapta başlıklar italik dizeler ise düz bir stille yazılmıştır. Kitapta yazılar resimlerin önüne geçmemiştir. 96 sayfadan oluşan eserde 6 adet resim kullanılmıştır. Resimler tam sayfa ve kara kalem çalışması olarak hazırlanmıştır. Resimler uyumlu, eserdeki olay örgüsünü betimleyen, ilgi çekici bir şekilde yerleştirilmiştir. Kâğıt kalitesi olarak kaliteli kâğıt kullanılmıştır. Sayfalarda yeterli düzeyde kenar boşlukları bırakılmıştır.

Yazım ve noktalama

Kitapta yazım ve noktalama hatası olmadığı tespit edilmiştir.

Resimler

Eserin içeriğinde 6 adet resim bulunmaktadır. Bu resimler ait olduğu başlığa uygun ve ipucu verecek şekilde yerleştirilmiştir. Eserde yer alan beş başlığın da içeriğinde resim mevcuttur. Kitapta “Motorlu Kuş” bölümünde iki resim kullanılmış, her iki resimde de Motorlu Kuş ve diğer kuşları temsilen birkaç kuş resmedilmiştir. “Dünyanın En Vahşi Hayvanı” metninde kullanılan resim ise doğrudan okuyucuya ders verici nitelikte, sade, basit ama düşündürücüdür. Kitaptaki diğer resimler ile resimlerin bulunduğu sayfada anlatılanların örtüşmesi de okuyucunun içeriği zihninde canlandırabilmesi ve hayal dünyasının gelişimi açısından önemlidir. Resimler kitabın mesajını okura ulaştırabilecek düzeydedir. Kitaptaki resimler kara kalem çalışmasıyla tam sayfa olarak kitaba konulmuştur.

Şekil 4. Kara kalem olarak çalışılmış görsel örneği (Motorlu Kuş, 2014).

Motorlu Kuş Kitabının İç Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Tür

Kitapta insan ve hayvanların yer aldığı öykü ve fabllar yer almaktadır. Kitap içerisinde yer alan farklı başlıklar öykü ve fabl türünün özelliklerini yansıtmaktadır. Kitaba ismini veren Motorlu Kuş bir fabldır.

Ana fikir ve tema

Eser ana fikir olarak “Ebeveynler çocuk yetiştirirken özenli davranmalı ve çocuğun hatalarında yapıcı olmalıdır.” mesajını vermektedir. Ayrıca diğer başlıklardan çıkarılan ana fikir ise sırasıyla “Hayatta açgözlü olmamalıyız.” “Yöneticiler işlerinde kibirle hareket etmemeli, alçak gönüllü olmalıdır.” Eserin temaları ise çocuk ebeveyn ilişkisi ve yöneticilik becerileri olarak ifade edilebilir.

Konu

Yazar, eserine kırlangıç topluluğunun başına gelen ilginç bir olayı kısa ve öz bir şekilde anlatarak başlamıştır. Eserin devamında hayvanat bahçesi ziyaretinde bir babanın çocuklarına göstermek istediği özel bölüm yer almaktadır. Eserde açgözlülüğü ve bencillığe dokunan bir fabl yer almıştır. Son bölümde ise ebeveyn ilişkilerinin önemini gösteren bir olaya yer verilmiştir.

Karakterler

Eserin her başlığında kendine has özellikleri olan bir ana kahraman bulunmaktadır.

Motorlu Kuş: Meraklı, çevreyi keşfetmeyi seven küçük bir kırlangıçtır. Ebeveyninin sözünün dışında hareket eder ve başına çeşitli olaylar gelir.

Baba: Çocuklarına düşkün, eğitimi önemseyen, sorgulayan ve düşündüren bir tiptir.

Aslan: Özeleştirisini yapan, kibirsiz, güçlü olmak için çabalayan bir kahraman olarak görünmektedir.

Tilki: Akıllı ve kurnaz, aslanın yol arkadaşıdır.

Kırmızı Gözlü Kara Yılan: Açgözlü, kibirli, acımasız, kötülük timsalidir.

Cın Cın Yılancık: Başına buyruk, meraklı, düşüncesizce davranan küçük bir yılanıdır.

Dil ve anlatım

“Böylece küçük kırlangıca da bir motor takmışlar. Önce mağarada bir tur attırmışlar. Kanatlarına girmiş iki otokuş, bir güzel öğretmişler motoru nasıl kullanacağını. Bütün mesele sık sık, motorun üstündeki “kuvvet levhası”na peş peşe gaga vurmakmış. İşte, gücü kuvveti yakıtı makutu buymuş motorun.”(s.10)

Eserde sade ve duru bir dil kullanılmıştır. Masalsı üslupla akıcılığın sağlanması yazarın mesajını daha iyi vermesine katkı sağlamıştır.

Serçekuş Kitabının Dış Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Kitabın ağırlığı ve boyutu

Kitabın boyutu 19x13 cm’dir. Yapıt çocukların taşıyabileceği ağırlık ve ebattadır.

Kapak ve cilt

Yapıt masal türünde kaleme alınmıştır. Kapak resmi ile içerik uyumludur bu uyum kitabın tutarlılığını artırmıştır. Kapak resmi canlı ve dikkat çekici ve yapıtın içeriği hakkında ipuçları verir niteliktedir. Kitaba ismini veren kahraman kapak resminde yer almış ve kitabın ismi kapak resminin üst bölümüne beyaz zemine koyu mavi tonda sadece baş harfi büyük olacak şekilde yerleştirilmiştir. Yazarın adı kitabın isminin hemen üstüne kırmızı tonda aynı yazı stiliyle ama daha küçük puntuyla yerleştirilmiştir. Kapak kısmında masalın ana kahramanı olan Serçekuş ön plana çıkarılarak resmedilmiştir. Yayınevine ait logo kitabın alt kısmında ortaya yerleştirilmiştir. Kitabın arka kapağında da yapıt hakkında kısa bir yorum verilerek aynı resim kullanılmıştır. Kitap kapağı kalın karton kapaktan oluşmuş, sayfalar da tutkalla birleştirilip ciltlenmiştir.

Harfler ve sayfa düzeni

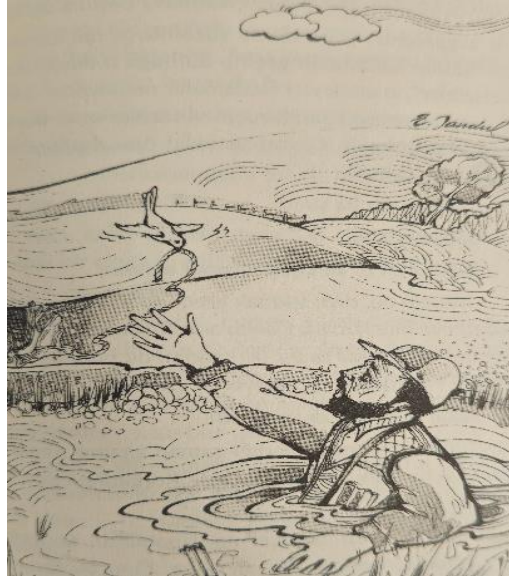
Kitapta kullanılan yazı stili tüm metin boyunca devam etmiştir. Kitapta sadece başlık italiktir. Diğer diyaloglar, anlatımlar aynı yazı stili ile yazılmıştır. 96 sayfadan oluşan fablâda 6 resim kullanılmıştır. Resimler tam sayfa ve kara kalem çalışması olarak hazırlanmıştır. Resimler uyumlu, olay akışını betimleyen, ilgi çekici bir şekilde yerleştirilmiştir. Sayfalara yazılar okuyucuyu yormayacak, ilgisini artıracak şekilde yerleştirilmiştir. Sayfalarda yeterli düzeyde kenar boşlukları bırakılmıştır.

Yazım ve noktalama

Kitapta yazım ve noktalama hatası olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın başlığı olan “Serçekuş” özel isim olarak değerlendirildiği için yazar tarafından bitişik yazılmıştır.

Resimler

Eserdeki olay örgüsü resimlerle zenginleştirilmiştir. Masalın ilk resmi ana kahramandan oluşmaktadır. Yolculukları esnasında dinlenen aslan, tilki bir ağacın gölgesindedir ve binek hayvanları da uzaktan görünmektedir. Resim 2’de göl çevresine gelen avcılar tasvir edilmektedir. Resim 3’te köylülerin huzurlu ev içi betimlenmiştir. Resim 4’te ise köyü ve köylüleri bir çatıdan izleyen Serçekuş’un gözünden köy tasviri yapılmıştır. Resim 5’te avcı ve Serçekuş’un karşılaştığı ve hayali diyalogun yaşandığı sahne görselleştirilmiştir. Son olarak Resim 6’da ise Serçekuş’un avcıya bataklıktan çıkmasına yardım ettiği görsel yer almıştır. Eserde kullanılan görseller konuyu ve çocuklara verilmek istenen çıkarımları sezdirecek düzeydedir. Kitapta 6 adet resim bulunmaktadır. Kitaptaki resimler kara kalem çalışmasıyla tam sayfa olarak kitaba konulmuştur.

Şekil 5. Kara kalem olarak çalışılmış görsel örneği (Serçekuş, 2014).

Serçekuş Kitabının Kitabın İç Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Tür

Kitap masal türündedir. Klasik masaldan farklı olarak başlangıç formelleri bulunmaz.

Ana fikir ve tema

Masalın ana fikri “Doğru iletişimle ikna kabiliyetimizi geliştirebiliriz.” “Doğanın muazzam ritmine ve ahengine bakarak yaratanı görebiliriz.” şeklinde ifade edilebilir. Tema olarak ise Allah, tasavvur ve iletişim başlıkları ifade edilebilir.

Konu

Altı bölümden oluşan masalda asıl konu düşünceli ve ince fikirli minik Serçekuş ile avcı arasında geçen olaylardır. Masalda altı bölüm bulunmaktadır. Birinci bölümde Serçekuş’un “uykudan uyanması” betimlenir. Daha sonraki bölümlerde sırasıyla Kocabağ köyü, köyün insanları ve çocukları ardından da avcılar betimlenir. Beşinci bölümde olayı yaşayan avcı ve eşiyle evden çıkmadan yaşadığı bölüm yer alırken son bölümde ise merakla beklenen Serçekuş ile avcı arasında yaşananlar dile getirilmiştir.

Karakterler

Kitabın karakter kadrosu serçekuş, avcı, diğer avcılar, köylüler, köydeki çocuklar, avcının karısından oluşmuştur. Ana kahramanlar serçukuş ile avcıdır.

Serçekuş: Düşünceli, ikna kabiliyeti yüksek, meraklı.

Avcı: Avlanmaya düşkün, gözüpek.

İleti

Masalda çocuklar için erken kalkmanın öneminden çalışkanlığa, aile işlerine yardım etmenin öneminden eğitimin önemine, doğru iletişimin kazandırdıklarından avcılığa dair birçok ileti olay örgüsü içinde okuyucuya sezdirilmiştir.

Dil ve anlatım

“Yeniden uyumak ve güneşin sonrasına kalmak kolay. Ancak bunu terazinin bir kefesine koyunca, diğeri boş kalıp havaya kalkıyor. Serçekuş bu sebeple direnmiyor. Uyumak kolay ve hoş ama güneşin sonrasına kalmak acı. Uyku, Serçekuş ayağa kalktığı halde onun kanat altlarında gizleniyor. İçinde kedi gibi mırlıyor, dizlerine bir dermansızlık, yüreğine bir eziklik, kanatlarına bir ağırlık yolluyor.” (s.9)

Masalın anlatımında sade ve duru bir dil kullanılmıştır. Gereksiz sözcük veya yabancı dillerden dilimize geçmiş anlamı bilinmeyen kelimelere rastlanmamıştır. Kurgu masala uygun ve hedef kitlenin hayal gücünü geliştirebilecek seviyededir.

Ağaç Okul Kitabının Dış Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Kitabın ağırlığı ve boyutu

Kitabın boyutu 19x13 cm’dir. Yapıt çocukların taşıyabileceği ağırlık ve ebattadır.

Kapak ve cilt

Yapıt şiir türünde kaleme alınmıştır. Kapak resmi canlı ve dikkat çekici ve yapıtın içeriği hakkında ipuçları verir niteliktedir. Kitabın kapağında bir kız çocuğu ve arkasında yetişkin bir kadın Afgan kültürüne has geleneksel kıyafetle resmedilmiştir. Kız çocuğunun bir elinde silah diğer eli havada yumruk şeklindedir. Arkadaki yetişkin kadın ise mermi taşımaktadır. Resimlerin hemen altında ‘AFGANİSTAN’ yazılı temsili harita çizilmiş resmin etrafı lalelerle çerçevelenmiştir. Kitabın ismi kapak resminin üst bölümüne beyaz zemine mor tonda sadece baş harfleri büyük olacak şekilde yerleştirilmiştir. Kapak kısmındaki resim doğrudan kitabın içeriğini, Afganistan vurgusunu yansıtmıştır. Kitap tasarımı genel olarak güçlü bir kız çocuğunun ön plana çıkarılması ile dikkat çekmiştir. Kitabın arka kapağında yapıt hakkında kısa bir yorum verilerek aynı resim kullanılmıştır. Kitap kapağı kalın karton kapaktan oluşmuş sayfalar da tutkalla birleştirilip ciltlenmiştir.

Harfler ve sayfa düzeni

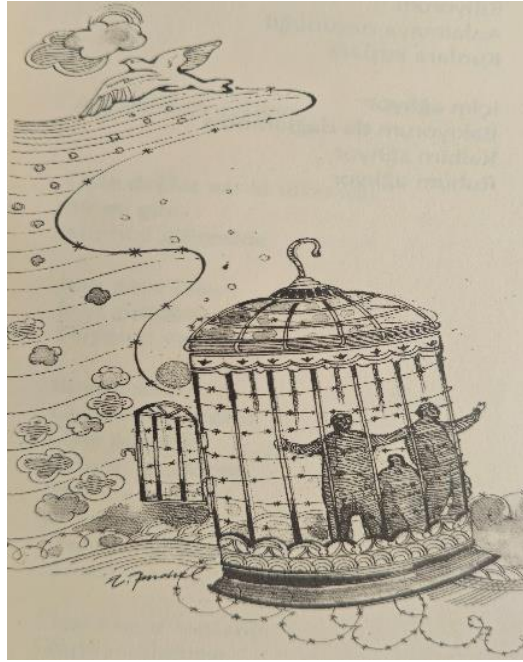
Kitapta iki farklı yazı stili kullanılmıştır. Kitapta başlıklar italik dizeler ise düz bir stilde yazılmıştır. 94 sayfadan oluşan şiirde 6 adet resim kullanılmıştır. Resimler tam sayfa ve kara kalem çalışması olarak hazırlanmıştır. Sayfalarda yeterli düzeyde kenar boşlukları bırakılmıştır.

Yazım ve noktalama

Kitapta yazım ve noktalama hatası olmadığı tespit edilmiştir.

Resimler

Şiir kitabının içeriğinde 6 adet resim bulunmaktadır. Bu resimler bulunduğu sayfadaki şiire aittir yani altı şiirin içeriğine uygun resimleme çalışması yapılmıştır. Kalan 31 şiir resimsiz olarak kitapta yer almıştır. Kitapta yer alan resimlerde ise savaşa karşı mücadele eden çocuklar resmedilmiş ayrıca başka bir resimde kafese hapsedilmiş insanlar gösterilmiştir. Bu tarz resim ve içeriğin dikkatli seçilmesi gerekmektedir. Savaşın işlendiği ve görsellerle betimlendiği bu kitabı okuyan çocukların zihinlerinde anlatılanlar somut şekilde canlanacağı için çocuğun zihninde ciddi tahribatlar oluşturabilir.

Şekil 6. Kara kalem olarak çalışılmış görsel örneği (Ağaç Okul, 2014).

Ağaç Okul Kitabının İç Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Tür

Kitap şiir türünde yazılmıştır. Kitaptaki şiirler serbest ölçüyle yazılmıştır, dize sayıları şiirlerde farklılık göstermektedir.

Ana fikir ve tema

Şiirlerinde ana tema daha çok “vatan sevgisi, özgürlük, çocuk, savaş” şeklinde sıralanabilir. Şair çıkarım olarak evrensel savaş gerçeği hakkında farkındalık oluşturmak ve Afganistan’da savaşta etkilenen çocukların dramını duyurmayı hedeflemiştir.

Konu

Şiir kitabında şair; Afganistan savaşını çocukların gözüyle farklı başlıklarda değinmiştir. Evrensel bir savaş gerçeği hakkında farkındalık oluşturulmak istenmiştir. Şiir kitabının ilk başlığı “Sorular Sorarım Size” isimli bir şiir olurken son şiiri “Şehit” isimli şiirdir.

Karakterler

Şiir kitabında tek bir karakter yoktur ancak şiirlerin içinde özellikle genel anlamda çocuk karakterine çokça yer verilmiştir. ‘Küçük mücahitler’ sıfatıyla dizelerde geçmiştir.

Dil ve anlatım

“Çocukluk nedir sorarım size
Ninni nedir uyku nedir sorarım size
Ya oyun oyuncak tıptı tıptı avluda gezinmek
Nedir nedir sorarım size” (s.9)

Şiir dizeleri günlük konuşma diliyle kaleme alınmıştır. Gereksiz sözcük veya yabancı dillerden dilimize geçmiş anlamı kapalı kelimelere, ağıdalı dile rastlanmamıştır. Şiirler serbest şiir biçiminde yazılmıştır.

Kuşların Dili Kitabının Dış Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Kitabın ağırlığı ve boyutu

Kitabın boyutu 19x13 cm’dir. Yapıt çocukların taşıyabileceği ağırlık ve ebattadır.

Kapak ve cilt

Kitabın kapağında esere de ismini veren çeşit çeşit kuşlar resmedilmiştir. Kapakta ayrıca temsil edilen büyük kuş ana kahramanı temsil ettiği söylenebilir. Kitabın içeriğinde bahsedilen yolculuk dini ve tasavvufi bir yolculuk olduğu için bunu çağrıştıracak bir öge kullanılmamış dolayısıyla kapak resmi ile içerik arasında tam bir uyum oluşmamıştır. Kitabın ismi kapak resminin üst bölümüne beyaz zemine yeşil tonda sadece baş harfleri büyük olacak şekilde yerleştirilmiştir. Yazarın adı kitabın isminin hemen üstüne kırmızı tonda aynı yazı stiliyle ama daha küçük puntuyla yerleştirilmiştir. Kitabın arka kapağında yapıt hakkında kısa bir yorum verilerek aynı resim kullanılmıştır. Kitabın kapağı kalın karton kapaktan oluşmuştur.

Harfler ve sayfa düzeni

Kitapta iki farklı yazı stili kullanılmıştır. Kitapta başlıklar italik, dizeler ise düz bir stilde yazılmıştır. Kitapta yazılar resimlerin önüne geçmemiştir. 96 sayfadan oluşan eserde 5 adet resim kullanılmıştır. Sayfalarda yeterli düzeyde kenar boşlukları bırakılmıştır.

Yazım ve noktalama

Kitapta yazım ve noktalama hatası olmadığı tespit edilmiştir.

Resimler

Eserin içeriğinde 5 adet resim bulunmaktadır. Resimler tam sayfa ve kara kalem çalışması olarak hazırlanmıştır. Resimler uyumlu, eserdeki olay örgüsünü betimleyen bir şekilde yerleştirilmiştir. Kitabın ilk resmi kuşların yolculuğa başladığı anı temsil etmektedir. Kitapta Hüdhüd kuşunun ağzından anlatılan özellikle dini olayları tasvir etmek için resimler kullanılmıştır. Resimler kitabın mesajını okura ulaştırabilecek düzeydedir.

Şekil 7. Kara kalem olarak çalışılmış görsel örneği (Kuşların Dili, 2014).

Kuşların Dili Kitabının Kitabın İç Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Tür

Kitap klasik bir eserin çocuk edebiyatına uyarlamasıdır. Mantıkut Tayr'da geçen bu dini ve tasavvufi yolculuk temsili olarak kuşlar üzerinden aktarıldığı için fabl denilebilir.

Ana fikir ve tema

Kitabın teması Allah ve tasavvufi başlıkları olarak ifade edilebilir. Ana fikir ise “Manevi yolculuklarımızda sabırlı ve azimli olmalı, iç huzurumuzu kötü anlarda da korumalıyız.” şeklinde ifade edilebilir.

Konu

Yazar, eserinde kendilerine padişah arayan bir kuş grubunun vadiler boyunca yaptığı yolculuğu çeşitli dini olaylarla beraber ana kahraman aracılığıyla anlatır. Eser 9 bölümden oluşmaktadır. Öncelikle “Giriş” ve “Kuşların Dili” bölümlerinde kitabın uyarlama olduğu ve Mantıkut Tayr'ın kıymetinden bahsedilmiş ve Allah'a dua ve şükredilmiştir. “Suya Düşen Çocuk” bölümünde de yazar Allah'a hamd ü senalar ederek asıl yolculuğa “Kuşların Toplantısı” bölümüyle başlamıştır. Devamında da yolculuk sırasında sırasıyla İstek Vadisi, Aşk Vadisi, Bilgi Vadisi, İstiğna Vadisi, Tevhit Vadisi, Hayret Vadisi, Yokluk Vadisi yer almıştır.

Karakterler

Eserde çeşit çeşit kuş isimleri geçmekle beraber ana kahraman yolculuğa kılavuzluk eden Hüdhüd kuşudur.

Hüdhüd Kuşu: Arkadaşlarını ikna etme kabiliyeti yüksek, çözüm odaklı, umutlu, dirayetli, inançlı, Hz. Süleyman'ın postacısı ve yolculuğu tamamlayabilen otuz kuştan biridir.

Dil ve anlatım

“Sözünü ettiğin aşk bir gün sona erer. Sen aşka âşık olacağına bir surete âşık olmuşsun. Bir gün solup yok olacak bir şey bu. Bunda nasıl bir güzellik buldun ki kapıldın.”(s.47)

Eserde genel itibariyle sade ve duru bir dil kullanılmıştır. Cümleler kısa ve net tutulmuştur. Ancak kitabın uyarlandığı klasik kitabın içeriği gereği dini kavramlara, açıklanmaya izahı duyulan sözcüklere eserde yer verilmiştir.

Küçük Şehzade Kitabının Dış Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Kitabın ağırlığı ve boyutu

Kitabın boyutu 19x13 cm'dir. Yapıt çocukların taşıyabileceği ağırlık ve ebattadır.

Kapak ve cilt

Yapıt masal türünde kaleme alınmıştır. Kapak resmi ile içerik uyumludur. Kapak resmi canlı ve dikkat çekici ve yapıtın içeriği hakkında ipuçları verir niteliktedir. Kapakta Küçük Şehzade yazı yazarken tasvir edilmiştir. Kitabın ismi kapak resminin üst bölümüne beyaz zemine mor tonda sadece baş harfi büyük olacak şekilde yerleştirilmiştir. Yazarın adı kitabın isminin hemen üstüne kırmızı tonda aynı yazı stiliyle ama daha küçük puntuyla yerleştirilmiştir. Yayınevine ait logo kitabın alt kısmında ortaya yerleştirilmiştir. Kitabın arka kapağında da yapıttan kısa bir kesit verilerek aynı resim kullanılmıştır. Kitabın kapağı kalın karton kapaktan oluşmuştur.

Harfler ve sayfa düzeni

Kitapta kullanılan yazı stili tüm metin boyunca aynı şekilde devam etmiştir. Kitapta sadece başlık italiktir. Diğer diyaloglar, anlatımlar aynı yazı stili ile yazılmıştır. 96 sayfadan oluşan masalda 5 resim kullanılmıştır. Resimler tam sayfa ve kara kalem çalışması olarak hazırlanmıştır. Resimler uyumlu, olay akışını betimleyen, ilgi çekici bir şekilde yerleştirilmiştir. Sayfalarda yeterli düzeyde kenar boşlukları bırakılmıştır.

Yazım ve noktalama

Kitapta yazım ve noktalama hatası olmadığı tespit edilmiştir

Resimler

Eserdeki olay örgüsü resimlerle zenginleştirilmiştir. Masalın ilk resmi ana kahramandan oluşmaktadır. Resim 2’de Şehzade ile hocası yer almıştır. Resim 3’te Şehzadenin tanık olduğu bir olay görselleştirilmiştir. Resim 4’te ise Padişah yatağında uyurken resmedilmiştir. Resim 5’te padişaha karşı hazırlanan kötü planın temsilcileri görselde yer almıştır. Eserde kullanılan görseller konuyu ve eserde gelişecek olayları sezdirecek düzeydedir. Kitapta 5 adet resim bulunmaktadır. Kitaptaki resimler kara kalem çalışmasıyla tam sayfa olarak kitaba konulmuştur.

Şekil 8. Kara kalem olarak çalışılmış görsel örneği (Küçük Şehzade, 2014).

Küçük Şehzade Kitabının İç Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Tür

Kitap masal türündedir. Klasik masaldan farklı olarak başlangıç formelleri bulunmaz.

Ana fikir ve tema

Masalda tema çalışkanlık, adil yönetici olma ve bilgelik olarak ifade edilebilir. Ana fikir ise “Bir yönetici çalışkan ve hakkaniyetli olmalıdır. Halkı bireysel çıkarları için kullanan kişilere karşı akıllı olmalı ve gerçek alimleri gözetmelidir.” şeklinde söylenebilir.

Konu

Beş bölümden oluşan masalda Şehzadenin eğitimi sırasında yaşadıkları ve padişahın bir alimle olan ilişkisi işlenmiştir. İlk üç bölüm “Küçük Şehzade” çevresinde gelişen olaylarken son iki bölüm “Padişah ve Şeyh Abdülkadir” arasında gelişen olaylardan oluşmaktadır.

Karakterler

Kitabın ana karakter kadrosu Küçük Şehzade, Padişah, Şeyh Abdülkadir ve İzak’tan oluşmaktadır.

Küçük Şehzade: Güzel huylu, gözü pek, düşünceli, meraklı, aceleci ve inatçı.

Padişah: Hakkaniyetli, adil, ilme düşkün.

Şeyh Abdülkadir: Allah yolunda halkı bilinçlendiren, yardımsever, hoş sohbet.

İzak: Kötülük timsali, artniyetli, kindar.

İleti

Masalda, küçük bir Şehzadenin gözünden başarı, adalet, adil yönetim gibi kavramlar sade bir dille olay örgüsü içinde okuyucuya iletmeye çalışılmıştır. Ayrıca Padişah ve Şeyh Abdülkadir karakterleri aracılığıyla mal ve mülk kavramının Allah'ın emaneti olduğu, bunların sadece iyi işlerde kullanılması gerektiği iletilmesi yer almaktadır. Masal içinde yer alan içerikler çocuğa doğrudan öğüt vermeden sezdirilerek verilmeye çalışılmıştır.

Dil ve anlatım

“İki denizi birbirine bağlayan büyük kanalın iki kıyısındaki tepeleri kaplayan çam ormanları bir yandan güneşin alevli sıcağında yanıyor, diğer yandan kanalın serinliğiyle üşüyorlar.” (s.14)

Masalın anlatımında sade ve duru bir dil kullanılmıştır. Çok az sayıda Arapça ve Farsça kelimeler yer almıştır. İlgi ve merak uyandırıcı bir üslupla okuyucunun dikkati son sayfaya kadar diri tutulmuştur.

Ağaçkakanlar Kitabının Dış Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi**Kitabın ağırlığı ve boyutu**

Kitabın boyutu 19x13 cm'dir. Yapıt çocukların taşıyabileceği ağırlık ve ebattadır.

Kapak ve cilt

Yapıt masal türünde kaleme alınmıştır. Kapak resmi ile içerik uyumludur. Kapak resmi canlı ve dikkat çekici ve yapıtın içeriği hakkında ipuçları verir niteliktedir. Kapakta siyah beyaz renklerde bir ağaçkakan ağacın gövdesinde tasvir edilmiştir. Kitabın ismi kapak resminin üst bölümüne beyaz zemine koyu yeşil tonda sadece baş harfi büyük olacak şekilde yerleştirilmiştir. Yazarın adı kitabın isminin hemen üstüne kırmızı tonda aynı yazı stiliyle ama daha küçük puntuyla yerleştirilmiştir. Yayınevine ait logo kitabın alt kısmında ortaya yerleştirilmiştir. Kitabın arka kapağında da yapıttan kısa bir yorum verilerek aynı resim kullanılmıştır. Kitabın kapağı kalın karton kapaktan oluşmuştur.

Harfler ve sayfa düzeni

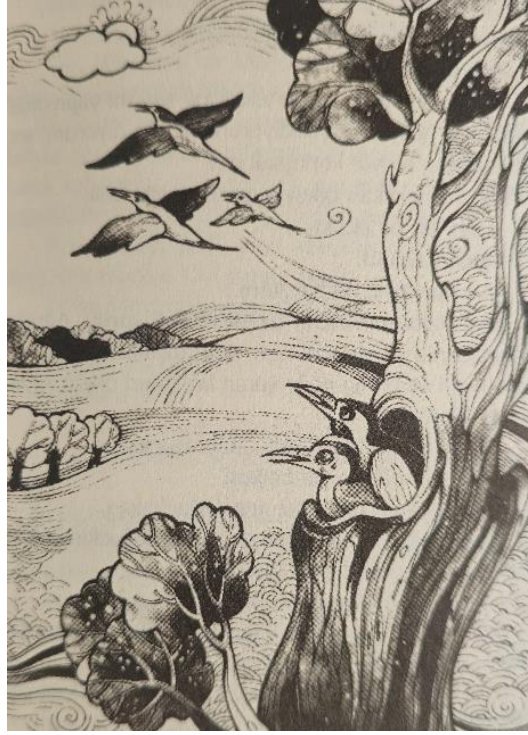
Kitapta kullanılan yazı stili tüm metin boyunca aynı şekilde devam etmiştir. Kitapta sadece başlık italiktir. Diğer diyaloglar, anlatımlar aynı yazı stili ile yazılmıştır. Kitapta yazılar resimlerin önüne geçmemiştir. 111 sayfadan oluşan masalda 6 resim kullanılmıştır. Resimler tam sayfa ve kara kalem çalışması olarak hazırlanmıştır. Sayfalarda yeterli düzeyde kenar boşlukları bırakılmıştır.

Yazım ve noktalama

Kitapta yazım ve noktalama hatası olmadığı tespit edilmiştir.

Resimler

Eserdeki olay örgüsü resimlerle zenginleştirilmiştir. Resimler uyumlu, olay akışını betimleyen, ilgi çekici bir şekilde yerleştirilmiştir. Masalın ilk resmi ana kahramanlar olan Ağaçkakanlardan oluşmaktadır. Özellikle Resim 3'te bir baba ile çocuğu resmedilerek anlatıların kurgu, bir babanın çocuğa anlatımı olduğu betimlenmiştir. Eserde kullanılan görseller konuyu ve eserde gelişecek olayları sezdirecek düzeydedir. Kitaptaki resimler kara kalem çalışmasıyla tam sayfa olarak kitaba konulmuştur.

Şekil 9. Kara kalem olarak çalışılmış görsel örneği (Ağaçkakanlar, 2014)

Ağaçkakanlar Kitabının Kitabın İç Yapı Unsurları Bakımından İncelenmesi

Tür

Kitap masal türünün özelliklerini göstermektedir. Klasik masaldan farklı olarak başlangıç formelleri giriş bölümünde yoktur. Kitabın içinde çeşitli masal formelleri yer almıştır. Masal, olaylar zincirini takip ederek 12 bölümle anlatılmıştır.

Ana fikir ve tema

Masalda tema ebeveyn tutumları ve iletişim olarak ifade edilebilir. Masalın ana fikri ise “Çocuğa ilk eğitimini verirken özverili ve sağ duyulu hareket etmeliyiz. Doğru iletişimle sağlıklı bir aile ortamı gelişir.” şeklinde olabilir.

Konu

On iki bölümden oluşan bu masalda bir babanın çocuğuna anlattığı Ağaçkakan ailesinin yıllardır istedikleri yavruya kavuşmaları ve devamında yaşanan maceralardan bahsetmektedir. Babanın gördüğü kabusla masal başlar. Daha sonra ise yazar araya girer ve olayları en başından anlatmaya karar verir. Bu noktada olaylar belli bir olay örgüsünü takip ederek sürükleyici bir şekilde son bölüme kadar sürer.

Karakterler

Kitabın ana karakter kadrosu: Baba ve masalı dinleyen çocuk, Baba Ağaçkakan, Anne Ağaçkakan, kabusta görülen Yavru Ağaçkakan, Upuy ve Şakir Amca'dan oluşmaktadır.

Baba Ağaçkakan: Çocuk sevgisiyle dolu, koruyucu ve eğiticilik rolü yüksek bir kahraman. Anne Ağaçkakan: Evhamlı, endişeli yavrusuna düşkün. Kabusta Görülen Yavru Ağaçkakan: Dikbaşı, düşüncesiz, sorumsuz. Upuy: Ağaçkakan ailesinin biricik yavrusu. Uslu, düşünceli, saygılı. Şakir Amca: Ceviz bahçesinin sahibi, kuşlardan muzdarip ve acımasız bir karakter.

İleti

Masalda, hem gerçek baba ve çocuk bölümleriyle hem de babanın çocuğu için kurguladığı ağaçkakanlar arasında yaşananlardan ebeveyn çocuk ilişkisine özellikle vurgu yapıldığı görülmektedir. Bununla birlikte küçük yaşlarda doğru iletişimle aile bağının önemi de yazarın asıl vermek istediği mesajlardandır.

Dil ve anlatım

"Nimetler sonsuzdur. Fakat onlarda herkesin hakkı var. Bütün diğer kuşların ve hayvanların ve insanların da hakkı var. Ye, ama ihtiyacın kadar. Bir lokma badem için bin badem kırma. Ağaçları üzme, hırpalama." (s.31).

Masalın anlatımında sade ve duru bir dil kullanılmıştır. İlgi ve merak uyandırıcı bir üslupla okuyucunun dikkati son sayfaya kadar diri tutulmuştur. Kurgu masala uygun ve hedef kitlenin hayal gücünü geliştirebilecek seviyededir. Dilde akıcılığın sağlanması da iletinin aktarımını kolaylaştırmıştır.

Sonuç ve Tartışma

Cahit Zarifoğlu'nun "Gülücük Çocuk Kitapları" serisi çocuk edebiyatının temel öğelerine (iç ve dış yapı) göre incelenmiştir. İnceleme sonucunda eserlerin bu ilkelere genel olarak uygun olduğu fakat eserlerde yer alan resim ve görsel sayısının içeriğe göre az olduğu bulgusuna erişilmiştir.

Seri olarak yazılan bu eserler farklı metin türleriyle kaleme alınmıştır. Bu bulgu çocukların farklı metin türlerini görmeleri açısından önemlidir. Serideki her eser kendi içinde bir bütündür. Seri kitaplar arasında olay örgüleri, tema, ileti, konu tamamen farklıdır. Yazarın iki eseri şiir türündeyken kalan yedi eser fabl, öykü, masal türlerinde kaleme alınmıştır. Kitapların kapak baskı biçimleri boyutları, ağırlıkları, tercih edilen kâğıdın niteliği ve kapak tasarım şekilleri aynı özellikler taşımaktadır. Bu benzer nitelikler eserlerin okur kitlesine uygun şekilde tasarlandığı söylenebilir. Kapak resimleri ve kapakta kullanılan renklerin canlılığı, baskının niteliğinin kitapların kalitesini artırdığı ifade edilebilir. Eserlerde kullanılan yazı stilleri ve sayfa düzenleri benzerlik göstermektedir. Kitapların puntosu ve sayfa düzenlerinin hedef kitleye uygun olduğu söylenebilir. Kitap sayfa sayıları eserden esere farklılık gösterebilmektedir. En uzun kitabı 111 sayfayken en kısa kitabı 62 sayfa olarak kaleme alınmıştır. Bu niteliğiyle de okur kitlesi tarafından tercih edilebilecek seçenekler arasındadır. Bu bulgunun eserleri takip etmek isteyen eğitimci ve veliler için dikkat çekici olduğu ifade edilebilir.

Resimler bazı eserlerde beş bazı eserlerde altı olmak üzere tasarlanmıştır. Resimler kara kalem çalışması olarak tam sayfa olarak kitaplarda yer almıştır. Kullanılan resimler metindeki olay örgüsünü yansıtır düzeydedir. Ayrıca okur kitlesinin somutlama becerisi için dikkat çekicidir. Eserlerde yer alan resimlerin hedef kitleye uygun, anlaşılır ve hayal dünyalarını geliştirebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir. Ancak eserlerde yer alan resimlerin yazıya oranla çok az olduğu tespit edilmiştir. Eserlerin görsel özellik taşıması ve birden fazla duyuya hitap etmesinin çocukların bilişsel ve duyuşsal gelişimi için önemli olduğu bilinmektedir. Bu açıdan görsellerin eserlerde az oluşu düşündürücü bir durumdur. Kitaplarda kullanılan dil ve anlatımın açık ve anlaşılır düzeyde olduğu söylenebilir. Serinin genelinde bu ilkeye özen gösterilmiş olup gereksiz veya anlaşılması güç sözcüklerden kaçınılmıştır. Kitaplarda fiil cümlelerinin ağırlıkta olması okur kitlesinin dikkatinin ve merakının canlı tutulması açısından önemlidir. Eserlerde hassasiyetle "iyilik, yardımlaşma, şükür duygusu, merhamet, inanç, misafirperverlik, güzel ve etkili iletişim, erdemli davranış, güzel ahlak" kavramları işlenmiştir. Bu kavramlar eserlerde olay zincirleri içerisinde somutlaştırılarak okuyucuya yansıtılmıştır. Eserlerde iletiler doğrudan doğruya verilmemiş, olay zinciri içinde kurgulanarak çocuğa ilgi çekici ve sürükleyici bir üslupla sunulmuştur. Metinsel kurgu ile çocuk sorgulayarak ve düşleyerek, neden sonuç ilişkisi kurarak ana fikri yorumlayarak bulabilir.

"Gülücük Çocuk Kitapları" serisi çocuk edebiyatı ilkelerine göre incelenen alan yazındaki diğer çalışmalarla karşılaştırıldığında birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Karakurt İpek (2019b), Cahit Zarifoğlu'nun Yürekdede ile Padişah adlı masalını içerik analizi yöntemiyle değerlendirdiği araştırmasında eserin çocuk edebiyatı ilkelerine uygun olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca eserin çocukların çeşitli bilişsel, sosyal ve duyuşsal gelişimlerine katkı sağlayabileceği düzeyde olduğu bulgusuna erişmiştir. Çalışmamızda da benzer bulgulara rastlanıldığını söylemek mümkündür. Yalnızca "Ağaç Okul" adlı eserinde savaş terimleri ve dönemin Afgan savaşının dillendirildiği şiirler yer aldığı için savaş teması işlenmiştir. Bu bakımdan okurların duygu ve düşün dünyasında hassasiyet oluşturabilecek bir eser olduğu ifade edilebilir. Yıldırım ve Erol (2022) Yaşar Kemal'in Yağmurda Gelen eserini inceledikleri araştırmalarında eserin dış yapı açısından uygun olduğu fakat iç yapı açısından (dil anlatım ve eğitsel ilkeler) uygun olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Karaca ve Temizyürek (2017) Sevim Ak'ın kitaplarını inceledikleri çalışmalarında eserlerin dış yapı özellikleri bakımından çocuk edebiyatı ilkelerine yeterli düzeyde uygun olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Eserlerin çocuklar için uygun olması özellikle çocuğa görelilik ilkesi açısından daha nitelikli planlanması gerektiği vurgulanmıştır. Çocukların kitap seçerken öncelikle kapaktan izlenim aldıkları bilgisinden yola çıkıldığında, eserle ilk bağın orada olduğu hatırlatılmış ve ilgi çekici nitelikler barındırması belirtilmiştir. Kurgu ile dış yapı özellikleri uyumlu, birbirini tamamlayan yapıtların daha faydalı olduğu ve bu tür eserlerin çoğaltılması gerektiği ifade edilmiştir. Araştırmamızda ise bu sonuçtan farklı olarak "Gülücük Çocuk Kitapları" serisinin çocuk edebiyatı ilkelerine göre iç yapı ve dış yapı unsurları yönünden uyumlu olduğu ve çocuk okuyucuların ilgisini çekebilecek tasarımı olduğu söylenebilir. Kirazlı (2018) Behiç Ak'ın yapıtlarını incelediği araştırmasında eserlerin çocuk edebiyatı ilkelerine uygun olduğu sonucuna varmıştır. Araştırmamızın da ulaşılan bu sonuçlarla benzer olduğu söylenebilir. Sonuç olarak "Gülücük Çocuk Kitapları" serisi çocuk edebiyatı ilkelerine göre incelendiğinde eserlerin bu ilkelere uygun nitelikler taşıdığı görülmektedir. Eserlerin genelinde çocuğa uygun, örnek rol model olabilecek, bilişsel ve duyuşsal gelişimlerini önceleyen ve hedef kitlenin empati kurabileceği, hayal dünyalarını zenginleştiren, merak ve ilgilerini artıracak ayrıca araştırma duygularını ve becerilerine katkı sağlayacak, inançlarına da olumlu yansıyacak, okuma alışkanlıklarını ve en önemlisi okuma sevgilerini artıracak içerikler taşıdığı düşünülmektedir. Türkben ve Avan (2020) "Momo" adlı eseri çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından inceledikleri araştırmalarında eserin genel olarak çocuk edebiyatının temel öğeleriyle uyumlu olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Karakurt İpek (2019a) de Nur İncöz'ün romanlarını çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelediği araştırmasında eserlerin genel olarak çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır. Böylelikle bahsedilen araştırma sonuçları ile çalışmanın sonuçlarının örtüştüğü görülmektedir.

Öneriler

- Cahit Zarifoğlu'nun yazmış olduğu eserler değer, eğitsel unsur ve duyarlılık gibi farklı inceleme yöntemleri ile araştırılabilir.
- Masallar ve hikâyeler çocuklara dilin söz varlığını göstermede öne çıkan türlerdendir. Kitaplarda kullanılan dil ve anlatımın sade olması, kitapların içerisinde yazım ve noktalama hatalarının bulunmaması, deyimlerin, mecazlı söyleyişlerin ve somutlamaların eserlerde sıkça yer alarak dilin zenginliklerini içermesi öğretmenlerin ve velilerin eserleri tavsiye etmeleri açısından önemli olabilir.
- Eserler deneysel çalışmalarda kullanılarak metin içeriklerine ilişkin öğrenci tepkileri ölçülebilir.

Etik Kurul İzni

Araştırma etik kurul izin gerektirmemektedir

Yazar Katkısı

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır. Birinci yazar araştırmanın giriş ve yöntem kısmına, ikinci yazar araştırmanın bulgular ve sonuç kısmına katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması yoktur.

Kaynaklar

- Akyüz, M. (2014). *Muzaffer İzgü'nün çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Ateş, B. & Kaya, M. (2023). Çocuk edebiyatı eserlerinin 6. sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonu, okuma tutumu ve okur öz algısına etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 11(4), 1018-1036. <https://doi.org/10.16916/aded.1333107>
- Avcı, B. (2022). *Koray Avcı Çakman'ın kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Başegmez Tıgılı, H. (2014). *Miyase Sertbarut'un çocuk kitaplarının çocuk edebiyatı öğelerine göre incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Çer, E. (2016). *Çocuk edebiyatı*. Eğiten Kitap.
- Ceyhan, M. (2021). *Ahmet Şerif İzgören'in çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Siirt Üniversitesi.
- Dilidüzgün, S. (2003). *İletişim odaklı Türkçe derslerinde çocuk kitapları*. Morpa Kültür Yayınları.
- Dilidüzgün, S. (2007). *Çağdaş çocuk yazını*. Morpa Kültür Yayınları.
- Doğan, Ç. (2015). *Sevim Ak'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri yönünden incelenmesi ve Türkçe eğitimine katkısı*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Erdoğan, M. E. (2021). *Nezihe Meriç'in çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.
- Eroğlu, Z. D. (2016). Çocuk kitapları ve okuma alışkanlığı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (44), 105-116.
- Evsen, K. (2019). *Mustafa Ruhi Şirin'in çocuk şiirleri ve masallarının duyarlık eğitimi açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.
- Gülyüz, H. (2013). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Edge Akademi Yayıncılık.
- Karaca, G. & Temizyürek, F. (2017). *Sevim Ak'ın öykülerinin çocuğa görelilik ilkesi açısından incelenmesi*. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 177- 195. Doi: 10.14686/buefad.263572
- Karakurt İpek, G. (2019a). *Nur İzgü'nün romanlarının çocuk edebiyatının temel öğeleri bağlamında incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Karakurt İpek, G. (2019b). Yürekdede ile Padişah adlı masalın çocuk edebiyatı açısından değerlendirilmesi. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi* 2(1), 47-60.
- Kaya, M. (2021). Çocuk edebiyatı eserlerinin taşıması gereken nitelikler. M. Tunagür ve M. N. Kardaş (Ed.), içinde *Çocuk Edebiyatı* (s.117-142). Pegem Akademi
- Kıbrıs, İ. (2016). *Çocuk edebiyatı*. Kök Yayıncılık.
- Kirazlı, N. (2018). *Behiç Ak'ın çocuk edebiyatı yapıtlarının çocuğa görelilik açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Kökçü, Y. (2021). Çocuk kitaplarının biçim ve içerik özellikleri. Ş. Demirel ve S. Seven (Ed.), *Çağdaş Çocuk Edebiyatı* içinde (s.71-87). Pegem Akademi.
- Melanlıoğlu, D. (2020). Çocuk edebiyatındaki kayıp mülltecilerin izinde duyarlık eğitimi. *Türkiyat Mecmuası*, 30 (1), s.161-179. Doi: 10.26650/iuturkiyat.720128
- Meral, A. (2016). *Ömer Seyfettin öykülerinin çocuk edebiyatı ölçütleri açısından değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Oğuzkan, A. F. (2013). *Çocuk edebiyatı*. Anı Yayıncılık.
- Sever, S. (2019). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2021). *Çocuk ve edebiyat*. Tudem Yayınları.
- Şimşek, T. (2014). *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı*. Grafiker Yayınları.
- Şirin, M. R. (2000). *99 soruda çocuk edebiyatı*. Çocuk Vakfı Yayınları.
- Tekin, E. (2017). *Süleyman Bulut'un çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- Temizyürek, F., Şahbaz, N. K., & Gürel, Z. (2021). *Çocuk edebiyatı*. Pegem Akademi.
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 161-167.
- Tunagür, M. (2021). TSE öncü çocuk dergisi üzerine bir inceleme. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (53), 155-182. <https://doi.org/10.53568/yyusbed.1003456>
- Türkben, T. & Avan, H. G. (2020). Michael Ende'nin "Momo" adlı eserin çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(2), 451-467
- Ulu, E. ve Baş, B. (2021). Çocuk edebiyatında öğretme ve belletme. E. Çer (Ed.), *Çocuk ve Kitap II: Evrensel İlkeler* içinde (s.1-18). Eğiten Kitap
- Ünsal Batur, A. (2015). *Çocuk edebiyatı yapıtlarının öğrencilerin okumaya güdülenmesine etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Yalçın, A. & Aytas, G. (2017). *Çocuk edebiyatı*. Akçağ Yayınları
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, N. ve Erol, T. (2022). Çağdaş çocuk yazını ilkeleri bakımından Yaşar Kemal'in "yağmurla gelen" adlı yapıtı. *International Journal of Language Academy*, 10 (4), 125-143. <http://dx.doi.org/10.29228/ijla.65064>

Extended Abstract

Purpose

In this study, it is aimed to analyze Cahit Zarifoğlu's *Gülücük Children's Books* series, which has not been the subject of previous studies in terms of the fundamental elements of children's literature, according to the fundamental elements of children's literature. In line with this purpose, the following questions were sought: What features do Cahit Zarifoğlu's *Gülücük Children's Books* series have in terms of external structural elements (weight and size of the book, cover and binding, letters and page layout, spelling and punctuation, and pictures)? What are the characteristics of Cahit Zarifoğlu's *Gülücük Children's Books* series in terms of internal structure elements (genre, main idea and theme, subject, characters, message and language and expression)?

Method

In this study, Cahit Zarifoğlu's "*Gülücük Children's Books*" series works were analyzed according to the fundamental elements of children's literature using a case study. A case study is the process of obtaining detailed information from documents and creating a synthesis from this information by examining situations that have not previously been involved in research processes (Creswell, 2016). The material of the study consists of the "*Gülücük Children's Books*" series published by Beyan Publications. The selection of the books was influenced by the author's works that appeal to children and the fact that these works have a series structure. In this study, data were collected through document analysis technique. The findings obtained using this method were interpreted and organized using predetermined criteria. In addition, documentary review is the process of investigating events and phenomena and interpreting the targeted information by obtaining written materials (Yıldırım & Şimşek, 2013). In this study, the author's *Gülücük* series published by Beyan Publishing House was obtained and examined.

Results

These works written in series are written with different text types. It is important for children to see different text types. Each work in the series is a whole in itself. The plot, theme, message and subject are completely different between the books in the series. While two of the author's works are in the genre of poetry, the remaining seven works are written in the genres of fables, stories and fairy tales with a narrative narrative. The cover printing styles, sizes, weights, the quality of the preferred paper and the cover design of the books have the same characteristics. It can be said that these similar qualities are designed in accordance with the readership of the works. It can be stated that the vividness of the cover pictures and the colors used on the cover and the quality of the printing increase the quality of the books. The writing styles and page layouts used in the works are similar. It can be said that the font size and page layouts of the books are suitable for the target audience. The number of pages of the books may vary from work to work. While the longest book is 111 pages, the shortest book is 62 pages. With this quality, it is among the options that can be preferred by the readership. It is also a remarkable feature for educators and parents who want to follow the works. There are no spelling and punctuation errors in the works.

Discussion, Conclusion, and Suggestions

In this study, in which Cahit Zarifoğlu's "*Gülücük Children's Books*" series was examined according to the fundamental elements of children's literature, the works were examined according to the internal and external structural features that should be in the works of children's literature. As a result of the analysis, it was found that the works generally comply with these principles, but the number of pictures and visuals in the works is less than the content. Furthermore, when the "*Gülücük Children's Books*" series was analyzed according to the principles of children's literature, it was seen that the works have qualities suitable for these principles. It is thought that the works that are with contents that are suitable for children can be exemplary role models, prioritize their cognitive and affective development, empathize with the target audience, enrich their imagination, increase their curiosity and interest, contribute to their research feelings and skills, reflect positively on their beliefs, increase their reading habits, and most importantly, their love of reading.